ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ നവമസ്കന്ധേ ദശമോऽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ നവമസ്കന്ധേ ദശമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

ഖട്വാംഗാദ് ദീർഘബാഹുശ്ച രഘുസ്തസ്മാത് പൃഥുശ്രവാഃ।
അജസ്തതോ മഹാരാജസ്തസ്മാദ് ദശരഥോഽഭവത് ॥ **1** ॥

തസ്യാപി ഭഗവാനേഷ സാക്ഷാദ് ബ്രഹ്മമയോ ഹരിഃ।
അംശാംശേന ചതുർധാഗാത് പുത്രത്വം പ്രാർഥിതഃ സുരൈഃ।
രാമലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നാ ഇതി സംജ്ഞയാ ॥ **2** ॥

തസ്യാനുചരിതം രാജന്നൃഷിഭിസ്തത്ത്വദർശിഭിഃ।
ശ്രുതം ഹി വർണിതം ഭൂരി ത്വയാ സീതാപതേർമുഹുഃ ॥ **3** ॥

ഗുർവർഥേ ത്യക്തരാജ്യോ വ്യചരദനുവനം
പദ്മപദ്ഭ്യാം പ്രിയായാഃ
പാണിസ്പർശാക്ഷമാഭ്യാം മൃജിതപഥരുജോ
യോ ഹരീന്ദ്രാനുജാഭ്യാം।
വൈരൂപ്യാച്ഛൂർപണഖ്യാഃ പ്രിയവിരഹരുഷാ -
ഽഽരോപിതഭ്രൂവിജൃംഭ -
ത്രസ്താബ്ധിർബദ്ധസേതുഃ ഖലദവദഹനഃ
കോസലേന്ദ്രോഽവതാന്നഃ ॥ **4** ॥

വിശ്വാമിത്രാധ്വരേ യേന മാരീചാദ്യാ നിശാചരാഃ।
പശ്യതോ ലക്ഷ്മണസ്യൈവ ഹതാ നൈരൃതപുംഗവാഃ ॥ **5** ॥

യോ ലോകവീരസമിതൗ ധനുരൈശമുഗ്രം
സീതാസ്വയംവരഗൃഹേ ത്രിശതോപനീതം।
ആദായ ബാലഗജലീല ഇവേക്ഷുയഷ്ടിം
സജ്ജീകൃതം നൃപ വികൃഷ്യ ബഭഞ്ജ മധ്യേ ॥ **6** ॥

ജിത്വാനുരൂപഗുണശീലവയോഽംഗരൂപാം
സീതാഭിധാം ശ്രിയമുരസ്യഭിലബ്ധമാനാം।
മാർഗേ വ്രജൻ ഭൃഗുപതേർവ്യനയത് പ്രരൂഢം
ദർപം മഹീമകൃത യസ്ത്രിരരാജബീജാം ॥ **7** ॥

യഃ സത്യപാശപരിവീതപിതുർനിദേശം
സ്ത്രൈണസ്യ ചാപി ശിരസാ ജഗൃഹേ സഭാർയഃ।
രാജ്യം ശ്രിയം പ്രണയിനഃ സുഹൃദോ നിവാസം
ത്യക്ത്വാ യയൗ വനമസൂനിവ മുക്തസംഗഃ ॥ **8** ॥

രക്ഷഃസ്വസുർവ്യകൃത രൂപമശുദ്ധബുദ്ധേ -
സ്തസ്യാഃ ഖരത്രിശിരദൂഷണമുഖ്യബന്ധൂൻ।
ജഘ്നേ ചതുർദശസഹസ്രമപാരണീയ -
കോദണ്ഡപാണിരടമാന ഉവാസ കൃച്ഛ്രം ॥ **9** ॥

സീതാകഥാശ്രവണദീപിതഹൃച്ഛയേന
സൃഷ്ടം വിലോക്യ നൃപതേ ദശകന്ധരേണ।
ജഘ്നേഽദ്ഭുതൈണവപുഷാഽഽശ്രമതോഽപകൃഷ്ടോ
മാരീചമാശു വിശിഖേന യഥാ കമുഗ്രഃ ॥ **10** ॥

രക്ഷോഽധമേന വൃകവദ് വിപിനേഽസമക്ഷം
വൈദേഹരാജദുഹിതർയപയാപിതായാം।

ഭ്രാത്രാ വനേ കൃപണവത് പ്രിയയാ വിയുക്തഃ
സ്ത്രീസംഗിനാം ഗതിമിതി പ്രഥയംശ്ചചാര ॥ **11** ॥

ദഗ്ധ്വാഽഽത്മകൃത്യഹതകൃത്യമഹൻ കബന്ധം
സഖ്യം വിധായ കപിഭിർദയിതാഗതിം തൈഃ।
ബുദ്ധ്വാഥ ബാലിനി ഹതേ പ്ലവഗേന്ദ്രസൈന്യൈ -
ർവേലാമഗാത് സ മനുജോഽജഭവാർചിതാംഘ്രിഃ ॥ **12** ॥

യദ്രോഷവിഭ്രമവിവൃത്തകടാക്ഷപാത -
സംഭ്രാന്തനക്രമകരോ ഭയഗീർണഘോഷഃ।
സിന്ധുഃ ശിരസ്യർഹണം പരിഗൃഹ്യ രൂപീ
പാദാരവിന്ദമുപഗമ്യ ബഭാഷ ഏതത് ॥ **13** ॥

ന ത്വാം വയം ജഡധിയോ നു വിദാമ ഭൂമൻ
കൂടസ്ഥമാദിപുരുഷം ജഗതാമധീശം।
യത്സത്ത്വതഃ സുരഗണാ രജസഃ പ്രജേശാ
മന്യോശ്ച ഭൂതപതയഃ സ ഭവാൻ ഗുണേശഃ ॥ **14** ॥

കാമം പ്രയാഹി ജഹി വിശ്രവസോഽവമേഹം
ത്രൈലോക്യരാവണമവാപ്നുഹി വീര പത്നീം।
ബധ്നീഹി സേതുമിഹ തേ യശസോ വിതത്യൈ
ഗായന്തി ദിഗ്വിജയിനോ യമുപേത്യ ഭൂപാഃ ॥ **15** ॥

ബദ്ധ്വോദധൗ രഘുപതിർവിവിധാദ്രികൂടൈഃ
സേതും കപീന്ദ്രകരകമ്പിതഭൂരുഹാംഘ്രൈഃ।
സുഗ്രീവനീലഹനുമത്പ്രമുഖൈരനീകൈ -
ർലങ്കാം വിഭീഷണദൃശാഽഽവിശദഗ്രദഗ്ധാം ॥ **16** ॥

സാ വാനരേന്ദ്രബലരുദ്ധവിഹാരകോഷ്ഠ -
ശ്രീദ്വാരഗോപുരസദോവലഭീവിടങ്കാ।

നിർഭജ്യമാനധിഷണധ്വജഹേമകുംഭ -
ശൃംഗാടകാ ഗജകുലൈർഹ്രദിനീവ ഘൂർണാ ॥ **17** ॥

രക്ഷഃപതിസ്തദവലോക്യ നികുംഭകുംഭ -
ധൂമ്രാക്ഷദുർമുഖസുരാന്തനരാന്തകാദീൻ ।
പുത്രം പ്രഹസ്തമതികായവികമ്പനാദീൻ
സർവാനുഗാൻ സമഹിനോദഥ കുംഭകർണം ॥ **18** ॥

താം യാതുധാനപൃതനാമസിശൂലചാപ -
പ്രാസർഷ്ടിശക്തിശരതോമരഖഡ്ഗദുർഗാം ।
സുഗ്രീവലക്ഷ്മണമരുത്സുതഗന്ധമാദ -
നീലാംഗദർക്ഷപനസാദിഭിരൻവിതോऽഗാത് ॥ **19** ॥

ത്യേനീകപാ രഘുപതേരഭിപത്യ സർവേ
ദ്വന്ദ്വം വരൂഥമിഭപത്തിരഥാശ്വയോധൈഃ ।
ജഘ്നുർദ്രുമൈർഗിരിഗദേഷുഭിരംഗദാദ്യാഃ
സീതാഭിമർശഹതമംഗലരാവണേശാൻ ॥ **20** ॥

രക്ഷഃപതിഃ സ്വബലനഷ്ടിമവേക്ഷ്യ രുഷ്ട
ആരുഹ്യ യാനകമഥാഭിസസാര രാമം ।
സ്വഃസ്യന്ദനേ ദ്യുമതി മാതലിനോപനീതേ
വിഭ്രാജമാനമഹനന്നിശിതൈഃ ക്ഷുരപ്രൈഃ ॥ **21** ॥

രാമസ്തമാഹ പുരുഷാദപുരീഷ യന്നഃ
കാന്താസമക്ഷമസതാപഹൃതാ ശ്വവത് തേ ।
ത്യക്തത്രപസ്യ ഫലമദ്യ ജുഗുപ്സിതസ്യ
യച്ഛാമി കാല ഇവ കർതുരലംഘ്യവീർയഃ ॥ **22** ॥

ഏവം ക്ഷിപൻ ധനുഷി സന്ധിതമുത്സസർജ
ബാണം സ വജ്രമിവ തദ്ധൃദയം ബിഭേദ ।

സോഽസൃഗ് വമൻ ദശമുഖൈർന്യപതദ് വിമാനാ -
ദ്ധാഹേതി ജൽപതി ജനേ സുകൃതീവ രിക്തഃ ॥ **23** ॥

തതോ നിഷ്ക്രമ്യ ലങ്കായാ യാതുധാൻയഃ സഹസ്രശഃ ।
മന്ദോദർയാ സമം തസ്മിൻ പ്രരുദത്യ ഉപാദ്രവൻ ॥ **24** ॥

സ്വാൻ സ്വാൻ ബന്ധൂൻ പരിഷ്വജ്യ
ലക്ഷ്മണേഷുഭിരർദിതാൻ ।
രുരുദുഃ സുസ്വരം ദീനാ
ഘ്നന്ത്യ ആത്മാനമാത്മനാ ॥ **25** ॥

ഹാ ഹതാഃ സ്മ വയം നാഥ ലോകരാവണ രാവണ ।
കം യായാച്ഛരണം ലങ്കാ ത്വദ്വിഹീനാ പരാർദിതാ ॥ **26** ॥

നൈവം വേദ മഹാഭാഗ ഭവാൻ കാമവശം ഗതഃ ।
തേജോഽനുഭാവം സീതായാ യേന നീതോ ദശാമിമാം ॥ **27** ॥

കൃതൈഷാ വിധവാ ലങ്കാ വയം ച കുലനന്ദന ।
ദേഹഃ കൃതോഽന്നം ഗൃധ്രാണാമാത്മാ നരകഹേതവേ ॥ **28** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
സ്വാനാം വിഭീഷണശ്ചക്രേ കോസലേന്ദ്രാനുമോദിതഃ ।
പിതൃമേധവിധാനേന യദുക്തം സാമ്പരായികം ॥ **29** ॥

തതോ ദദർശ ഭഗവാനശോകവനികാശ്രമേ ।
ക്ഷാമാം സ്വവിരഹവ്യാധിം ശിംശപാമൂലമാസ്ഥിതാം ॥ **30** ॥

രാമഃ പ്രിയതമാം ഭാർയാം ദീനാം വീക്ഷ്യാൻവകമ്പത ।
ആത്മസന്ദർശനാഹ്ലാദവികസൻമുഖപങ്കജാം ॥ **31** ॥

ആരോപ്യാരുരുഹേ യാനം ഭ്രാതൃഭ്യാം ഹനുമദ്യുതഃ।
വിഭീഷണായ ഭഗവാൻ ദത്ത്വാ രക്ഷോഗണേശതാം ॥ **32** ॥

ലങ്കാമായുശ്ച കൽപാന്തം യയൗ ചീർണവ്രതഃ പുരീം।
അവകീർയമാണഃ കുസുമൈർലോകപാലാർപിതൈഃ പഥി ॥ **33** ॥

ഉപഗീയമാനചരിതഃ ശതധൃത്യാദിഭിർമുദാ।
ഗോമൂത്രയാവകം ശ്രുത്വാ ഭ്രാതരം വൽകലാംബരം ॥ **34** ॥

മഹാകാരുണികോऽതപ്യജ്ജടിലം സ്ഥണ്ഡിലേശയം।
ഭരതഃ പ്രാപ്തമാകർണ്യ പൗരാമാത്യപുരോഹിതൈഃ ॥ **35** ॥

പാദുകേ ശിരസി ൻയസ്യ രാമം പ്രത്യുദ്യതോऽഗ്രജം।
നന്ദിഗ്രാമാത് സ്വശിബിരാദ് ഗീതവാദിത്രനിഃസ്വനൈഃ ॥ **36** ॥

ബ്രഹ്മഘോഷേണ ച മുഹുഃ പഠദ്ഭിർബ്രഹ്മവാദിഭിഃ।
സ്വർണകക്ഷപതാകാഭിർഹൈമൈശ്ചിത്രധ്വജൈ രഥൈഃ ॥ **37** ॥

സദശ്വൈ രുക്മസന്നാഹൈർഭടൈഃ പുരടവർമഭിഃ।
ശ്രേണീഭിർവാരമുഖ്യാഭിർഭൃത്യൈശ്ചൈവ പദാനുഗൈഃ ॥ **38** ॥

പാരമേഷ്ഠ്യാൻയുപാദായ പൺയാൻയുച്ചാവചാനി ച।
പാദയോർന്യപതത് പ്രേമ്ണാ പ്രക്ലിന്നഹൃദയേക്ഷണഃ ॥ **39** ॥

പാദുകേ ൻയസ്യ പുരതഃ
പ്രാഞ്ജലിർബാഷ്പലോചനഃ।
തമാശ്ലിഷ്യ ചിരം ദോർഭ്യാം
സ്നാപയൻ നേത്രജൈർജലൈഃ ॥ **40** ॥

രാമോ ലക്ഷ്മണസീതാഭ്യാം വിപ്രേഭ്യോ യേऽർഹസത്തമാഃ।
തേഭ്യഃ സ്വയം നമശ്ചക്രേ പ്രജാഭിശ്ച നമസ്കൃതഃ ॥ **41** ॥

ധുൻവന്ത ഉത്തരാസംഗാൻ പതിം വീക്ഷ്യ ചിരാഗതം।
ഉത്തരാഃ കോസലാ മാൽയൈഃ കിരന്തോ നന്യതുർമുദാ ॥ **42** ॥

പാദുകേ ഭരതോഽഗൃഹ്ണാച്ചാമരവ്യജനോത്തമേ।
വിഭീഷണഃ സസുഗ്രീവഃ ശ്വേതച്ഛത്രം മരുത്സുതഃ ॥ **43** ॥

ധനുർനിഷംഗാംഛത്രുഘ്നഃ സീതാ തീർഥകമണ്ഡലും।
അബിഭ്രദംഗദഃ ഖഡ്ഗം ഹൈമം ചർമർക്ഷരാൺ നൃപ ॥ **44** ॥

പുഷ്പകസ്ഥോഽൻവിതഃ സ്ത്രീഭിഃ സ്തൂയമാനശ്ച വന്ദിഭിഃ।
വിരേജേ ഭഗവാൻ രാജൻ ഗ്രഹൈശ്ചന്ദ്ര ഇവോദിതഃ ॥ **45** ॥

ഭ്രാതൃഭിർനന്ദിതഃ സോഽപി സോത്സവാം പ്രാവിശത് പുരീം।
പ്രവിശ്യ രാജഭവനം ഗുരുപത്നീഃ സ്വമാതരം ॥ **46** ॥

ഗുരൂൻ വയസ്യാവരജാൻ പൂജിതഃ പ്രത്യപൂജയത്।
വൈദേഹീ ലക്ഷ്മണശ്ചൈവ യഥാവത് സമുപേയതുഃ ॥ **47** ॥

പുത്രാൻ സ്വമാതരസ്താസ്തു
പ്രാണാംസ്തൻവ ഇവോത്ഥിതാഃ।
ആരോപ്യാങ്കേഽഭിഷിഞ്ചന്ത്യോ
ബാഷ്പൗഘൈർവിജഹുഃ ശുചഃ ॥ **48** ॥

ജടാ നിർമുച്യ വിധിവത് കുലവൃദ്ധൈഃ സമം ഗുരുഃ।
അഭ്യഷിഞ്ചദ് യഥൈവേന്ദ്രം ചതുഃസിന്ധുജലാദിഭിഃ ॥ **49** ॥

ഏവം കൃതശിരഃസ്നാനഃ സുവാസാഃ സ്രഗ്വ്യലങ്കൃതഃ।
സ്വലങ്കൃതൈഃ സുവാസോഭിർഭ്രാതൃഭിർഭാർയയാ ബഭൗ ॥ **50** ॥

അഗ്രഹീദാസനം ഭ്രാത്രാ പ്രണിപത്യ പ്രസാദിതഃ।
പ്രജാഃ സ്വധർമനിരതാ വർണാശ്രമഗുണാൻവിതാഃ।
ജുഗോപ പിതൃവദ് രാമോ മേനിരേ പിതരം ച തം ॥ **51** ॥

ത്രേതായാം വർതമാനായാം കാലഃ കൃതസമോऽഭവത്।
രാമേ രാജനി ധർമജ്ഞേ സർവഭൂതസുഖാവഹേ ॥ **52** ॥

വനാനി നദ്യോ ഗിരയോ വർഷാണി ദ്വീപസിന്ധവഃ।
സർവേ കാമദുഘാ ആസൻ പ്രജാനാം ഭരതർഷഭ ॥ **53** ॥

നാധിവ്യാധിജരാഗ്ലാനിദുഃഖശോകഭയക്ലമാഃ।
മൃത്യുശ്ചാനിച്ഛതാം നാസീദ് രാമേ രാജൻയധോക്ഷജേ ॥ **54** ॥

ഏകപത്നീവ്രതധരോ രാജർഷിചരിതഃ ശുചിഃ।
സ്വധർമം ഗൃഹമേധീയം ശിക്ഷയൻ സ്വയമാചരത് ॥ **55** ॥

പ്രേമ്ണാനുവൃത്ത്യാ ശീലേന പ്രശ്രയാവനതാ സതീ।
ധിയാ ഹ്രിയാ ച ഭാവജ്ഞാ ഭർതുഃ സീതാഹരൻമനഃ ॥ **56** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ രാമചരിതേ ദശമോऽധ്യായഃ ॥